

PŘEDKLÁDACÍ ZPRÁVA

Vládě je předkládán ke schválení Aktualizace Národního programu snižování emisí ČR. Česká republika připravuje Národní program snižování emisí ČR (dále jen „Program“) kontinuálně od roku 2004. Účel dokumentu, kterým je snížit celkovou úroveň znečištění a znečišťování ovzduší v České republice, definuje ustanovení §8 odst. 1 zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, v platném znění (dále jen „zákon o ochraně ovzduší“). Obsah dokumentu určuje zákon o ochraně ovzduší v příloze 12. Zákonné požadavky transponují povinnosti stanovené směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2284 ze dne 14. prosince 2016 o snížení národních emisí některých látek znečišťujících ovzduší, o změně směrnice 2003/35/ES a o zrušení směrnice 2001/81/ES (dále jen „směrnice 2016/2284“).

Aktuálně platný Program byl schválen usnesením vlády ČR č. 978 ze dne 2. prosince 2015.

Hlavním důvodem pro současnou Aktualizaci Programu je naplnění požadavků směrnice 2016/2284/EU. Program plní po obsahové stránce funkci Národního programu omezování znečištění ovzduší, strategického dokumentu, jehož zpracování jmenovaná směrnice vyžaduje. Směrnice 2016/2284/EU stanovuje mimo jiné národní závazky snížení emisí, tzv. emisní stropy, pro rok 2025 a 2030. Program tyto závazky stanovuje jako své cíle a na základě zpracovaných analýz a projekcí vývoje emisí znečišťujících látek stanovuje dodatečná opatření ke snížení emisí sledovaných látek a tím zajišťuje splnění uvedených závazků. Z důvodu zachování kontinuity byl použit obvyklý formát národního dokumentu. Pro účely reportingu, ohlášení Programu Evropské komisi, bude Program převeden do požadovaného společného formátu národních programů omezování znečištění ovzduší podle prováděcího rozhodnutí Komise (EU) 2018/1552.

Zpracování a projednání Aktualizace Programu

Zpracování Národního programu snižování emisí ČR je dle zákona o ochraně ovzduší plně příslušné Ministerstvu životního prostředí ČR. Za účelem jeho širokého projednání a dosažení shody s dalšími spolupracujícími rezorty, kterými jsou zejména Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo dopravy a Ministerstvo zemědělství, byla ustavena pracovní skupina pro přípravu Aktualizace Programu. Kromě příslušných ústředních úřadů byly jejími členy i nevládní organizace, profesní sdružení, Svaz měst a obcí a Asociace krajů. Program

byl připravován na centrální úrovni. Přesah jednotlivých opatření do krajů (případně vymezených aglomerací) je řešen na úrovni programů zlepšování kvality ovzduší, jejichž aktualizace bude zpracována v roce 2019. Prostřednictvím webových stránek MŽP a speciálně zřízené e-mailové adresy proběhla veřejná konzultace k aktualizované analytické části Programu. Současně probíhaly mezistátní konzultace se všemi okolními státy.

Při zpracování Aktualizace Programu byly zohledněny výsledky tzv. Dialogu o čistém ovzduší (Clean Air Dialogue), který se v České republice konal ve dnech 7. – 8. listopadu 2018. Závěry Dialogu o čistém ovzduší a návrh dalšího postupu byly předloženy k projednání vládě ČR.

Obsah Programu

Aktualizace Programu obsahuje analytickou část, která podrobně rozebírá současnou situaci v České republice ve vztahu k ochraně ovzduší. Analytická část popisuje znečišťování ovzduší, na základě emisních inventur popisuje hlavní sledované látky znečišťující ovzduší, jejich zdroje a hlavní hospodářské sektory z hlediska jejich produkce znečišťujících látek. Dále shrnuje vývoj emisí těchto znečišťujících látek v uplynulých letech a na základě projekce vývoje emisí dle scénáře NPSE-WM (scénář zahrnující platná opatření k datu zpracování Aktualizace Programu) odhaduje budoucí vývoj znečišťování ovzduší, a to zejména na základě dat z Vnitrostátního plánu ČR v oblasti energetiky a klimatu. Podobně jsou do detailu zpracovány informace o úrovni znečištění ovzduší a o překračování emisních limitů. Tato část dokumentu popisuje i vliv zahraničních zdrojů znečišťování ovzduší na kvalitu ovzduší v České republice a recipročně i odhad vlivu národních zdrojů na kvalitu ovzduší v sousedních zemích. Kromě těchto hlavních dat analytická část Aktualizace Programu poskytuje další informace ve vztahu k ochraně ovzduší např. v kontextu platných a připravovaných politik a koncepcí, právní úpravy nebo veřejné správy v této oblasti. Součástí analytické části je i SWOT analýza.

Z aktualizované analytické části vyplynulo, že bez přijetí dalších dodatečných opatření nebude Česká republika schopna splnit své národní závazky snížení emisí stanovené pro rok 2025 a 2030. V roce 2025 by byly podle projekce vývoje dle scénáře NPSE-WM překročeny emise amoniaku. V roce 2030 by pak byly s výjimkou SO₂ překročeny emise všech dalších sledovaných znečišťujících látek (tj. NO_x, VOC, NH₃, PM_{2,5}).

Za účelem dosažení dalšího snížení emisí a tedy splnění emisních cílů, byla navržena dodatečná opatření ke snížení emisí látek znečišťujících ovzduší. Tato opatření jsou obsažena v návrhové části Programu. Předpokládaný dopad dodatečných opatření je v návrhové části

popsán v projekci vývoje emisí dle scénáře NPSE-WaM (scénář, který zohledňuje dodatečná opatření doplněná ke scénáři NPSE-WM).

Opatření byla navržena tak, aby byla zaměřena na sektory, které mají majoritní podíl na emisích jednotlivých sledovaných látek, a zároveň v nich byl identifikován dosažitelný potenciál k snížení emisí. Na základě provedených analýz tak byla opatření ke snížení emisí NO_x směřována do sektoru „Veřejná energetika“ a „Doprava“, opatření pro snížení emisí PM_{2,5} a VOC zejména do sektoru „Lokální vytápění domácností“ a opatření ke snížení emisí NH₃ do sektoru „Zemědělství“.

Aktualizace Programu obsahuje celkem 6 prioritních opatření.

- Zvýšení podílu výroby elektrické energie a tepla z nespalovacích zdrojů obnovitelné energie
- Obměna zdrojů tepla v sektoru lokálního vytápění domácností
- Zlepšení kvality palivového dřeva používaného ve stacionárních zdrojích o jmenovitém tepelném příkonu do 300 kW
- Dodatečné snížení emisí k roku 2030 ze sektoru silniční doprava
- Zpřísnění povinností při skladování a aplikaci hnojiv
- Podpora pastevního chovu

Plný popis jednotlivých opatření je obsažen v kartách opatření v příloze I Aktualizace Programu. Součástí popisu opatření je způsob implementace opatření. U prioritních opatření je dále stanoven gestor odpovědný za plnění opatření, termín plnění a indikátory pro sledování plnění opatření a je odhadnut jeho přínos ke snížení emisí vybraných znečišťujících látek a náklady spojené s jeho realizací.

Prioritní dodatečná opatření představují základ scénáře NPSE-WaM, tj. scénáře s dodatečnými opatřeními ke snížení emisí vybraných látek, který zajistí splnění redukčních cílů. Byl u nich kvantifikován dodatečný potenciál snížení emisí a jejich přínos ke snížení emisí a/nebo ke zlepšení kvality je buď přímo vyčíslitelný, nebo nezpochybnitelně významný. Všechna ostatní opatření povedou rovněž ke snížení emisí a/nebo ke snížení emisní zátěže. Jejich efekt však není možné ve většině případů z objektivních důvodů kvantifikovat, proto jsou označena jako opatření podpůrná a průřezová.

Realizací scénáře NPSE-WAM budou splněny národní závazky ke snížení emisí stanovené k roku 2025 a 2030. Modelově byl vyhodnocen i efekt realizace prioritních opatření na kvalitu

ovzduší. Zhodnocení vlivu realizace opatření na kvalitu ovzduší je součástí Návrhové části Aktualizace Programu.

Ve vztahu k tomuto hodnocení je možné konstatovat, že v důsledku realizace scénářů NPSE-WM a NPSE-WaM, a s přihlédnutím k dopadu plánovaných opatření v Polsku, se imisní koncentrace v ČR budou plošně pohybovat pod hodnotami imisních limitů, místy však lze očekávat překročení, které je třeba řešit lokálními a regionálními opatřeními.

Vzhledem k tomu, že opatření obsažená ve scénáři NPSE-WM v sektoru lokálního vytápění a z větší části také v sektoru veřejná energetika a výroba tepla budou zrealizována do konce roku 2022, lze výstupy modelových výpočtů dopadů scénáře NPSE-WM odpovídajícím způsobem vztáhnout i k tomuto období.

Vliv Aktualizace Programu na životní prostředí byl hodnocen v rámci procesu SEA. (bude upraveno dle výsledku procesu SEA)

Materiál je vládě předkládán bez rozporů. (bude upraveno dle výsledku MPŘ)